

Cermaq Norway AS
v/Rita Lorentsen
rita.lorentsen@cermaq.com

Saksbehandler: Maria L. Seivåg
e-post: fmnomse@fylkesmannen.no
Tlf: 75531605
Vår ref: 2015/43
Deres ref:
Vår dato: 02.05.2016
Deres dato:
Arkivkode: 542.1

Rapport fra tilsyn på lokalitet Nordneset i Steigen kommune

Fylkesmannen i Nordland viser til tilsyn ved Cermaq Norway AS sin settefisklokalitet Nordneset (også kalt Dypingen) i Steigen kommune, gjennomført 12.4.2016. Vi viser også til vårt varsel om tilsyn datert 14.3.2016, som inneholdt varsel om fastsetting av kontrollgebyr. Den 29.4.2016 mottok vi dokumentasjon på gjennomført inspeksjon av utslippsledninger.

Vedtak

*Med medhold i lov av 13. mars 1981 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) § 49 bes Cermaq Norway AS om å redegjøre skriftlig til Fylkesmannen for de tiltak som er gjennomført for å rette opp registrerte avvik innen **3.6.2016**. Hvis ikke avvikene da er rettet opp, må redegjørelsen inneholde en tidfestet, forpliktende plan for hvordan disse skal rettes opp.*

Dersom Fylkesmannen ikke har mottatt tilbakemelding innen fristen kan det bli aktuelt å ilegge tvangsmulkt. Et vedtak om tvangsmulkt vil fattes med hjemmel i forurensningsloven § 73.

Lokalitet Nordneset plasseres i risikoklasse 3. Med medhold i forskrift om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften) § 39-6 vil det kreves inn gebyr for kontrollen på kr 12 500,-.

Under tilsynet ble det påvist 4 avvik, hvorav ett er å anse som alvorlig:

Alvorlige avvik:

Avvik 1: Bedriften overholder ikke maksimalt fôrforbruk fastsatt i utslippstillatelsen.

Øvrige avvik:

- Avvik 2: Bedriften har noen mangler ved sin miljørisikovurdering, og har ikke gjennomført korrekt substitusjonsvurdering av sine kjemikalier.
- Avvik 3: Virksomheten mangler rutiner for å vurdere om det er behov for resipientundersøkelser.
- Avvik 4: Virksomheten mangler dokumenterte rutiner for tilstandskontroll og vedlikehold av dieseltank.

Det er også registrert 3 anmerkninger, som omtales i detalj senere i rapporten.

BAKGRUNN

Tilsyn en del av Fylkesmannens rutinemessige oppfølging av konsesjonsbelagte virksomheter der vi er forurensningsmyndighet. Innen tilsyn med akvakultur har Fylkesmannen i Nordland siden 2014 hatt et fokus på settefisklokaliteter, og denne våren (2016) fører vi tilsyn med en håndfull slike lokaliteter i Nord-Salten. Hensikten med kontrollen var å fastslå om virksomheten overholder kravene som er angitt i gjeldende lovverk og i utslippstillatelsen. Kontrollen er ikke en total gjennomgang av organisasjonen, men en stikkprøvekontroll på utvalgte tema.

Avvik betegnes som overtredelse av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen. **Alvorlige avvik** er brudd på bestemmelser gitt i regelverket som har stor betydning for miljø eller helse.

Anmerkning er andre forhold som tilsynsetaten mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse, miljø og sikkerhet.

Dokumentgrunlaget for kontrollen var:

- Utslippstillatelse for lokalitet Nordneset datert 18.3.2004
- Lov om vern mot forurensninger og om avfall, av 13.3.1981 med tilhørende forskrifter
- Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester, av 11.6.1976 med tilhørende forskrifter
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter, av 6.12.1996

GJENNOMFØRING

Tilsynet ble gjennomført på settefisklokalitet Nordneset i Steigen kommune den 12.4.2016. Fra Cermaq Norway AS deltok Rita Lorentsen (driftsleder ved lokalitet), Silje Ramsvatn (miljøkoordinator) og Marit Holmvaag Hansen (produksjonssjef settefisk). Fra Fylkesmannen deltok Maria L. Seivåg (tilsynsleder) og Torgeir Fahle.

Det ble først gjennomført en samtale der virksomheten ble bedt om å svare på en del spørsmål knyttet til oppfølgingen av aktuelt regelverk. Det ble også foretatt en befaring på anlegget. Til slutt ble det gitt en kort muntlig redegjørelse over registrerte funn, og informasjon om videre oppfølging av saken.

Følgende temaer ble berørt på tilsynet:

- Utslippstillatelsens rammer
- Miljømål
- Miljørisikovurderinger og beredskap, inkl. håndtering av kjemikalier og farlig avfall
- Resipientundersøkelser
- Ledelsens ansvar i forhold til ytre miljø
- Drift og forebyggende vedlikehold av anlegget

Internkontroll ble berørt i sammenhengen med disse temaene uten at det ble gått nærmere inn på internkontrollsystemet som helhet.

REGISTRERTE AVVIK OG ANMERKNINGER

Avvik 1 (alvorlig): Bedriften overholder ikke maksimalt fôrforbruk fastsatt i utslippstillatelsen.

Avvik fra utslippstillatelse datert 18.3.2004, fastsatt etter forurensningsloven § 11 og i medhold av samme lov § 18.

Alvorlige brudd er brudd på bestemmelser gitt i regelverket som har stor betydning for miljø eller helse. Slike brudd skal følges opp særskilt, og politianmeldelse skal som hovedregel vurderes.

Kommentarer:

Utslippstillatelsen fra 2004 gjelder for inntil 250 tonn fôr/år. Fylkesmannen har fått følgende tall for fôrforbruk på lokalitet Nordneset de siste fem kalenderårene:

År	Fôrforbruk (kg)
2011	309 273,0
2012	279 541,4
2013	256 253,0
2014	259 404,0
2015	259 165,0

Fastsettelse av maksimalt fôrforbruk er den viktigste rammen når Fylkesmannen vurderer om en omsøkt produksjon – med påfølgende utslipp – vil være innenfor resipientens tåleevne. Derfor er det graverende at tillatt fôrforbruk overstiges i fem av de fem siste produksjonsår. Etter det Fylkesmannen kan se har virksomheten heller ikke evaluert dette skriftlig, herunder vurdert om gjentatte år med fôrforbruk over tillatt maksimum tilsier at myndigheter skal varsles eller nye miljøundersøkelser gjennomføres.

Fylkesmannen vil presisere at virksomheten skal forholde seg til utslippstillatelsens rammer som absolutte, og vi forventer at dette rettes opp i ved at fôrforbruket for 2016 og senere år ikke overstiger 250 tonn/år. Dersom det er ønskelig å bruke mer fôr per år må dette søkes om.

Avvik 2: Bedriften har noen mangler ved sin miljørisikovurdering, og har ikke gjennomført substitusjonsvurdering av sine kjemikalier.

Avvik fra internkontrollforskriften § 5, andre ledd, pkt. 6 og produktkontrollloven § 3 a.

Kommentarer:

Virksomheten har i sin risikovurdering ikke inkludert selve utslippet av fôr og feces gjennom avløp (slik det er regulert i utslippstillatelse), og har følgelig heller ikke vurdert sitt utslipp opp mot hva virksomheten anser som akseptabel resipientbelastning. Dette må rettes opp i.

Utover dette er virksomhetens skriftlige risikovurdering for lokalitet Nordneset i hovedsak dekkende for relevante elementer i forhold til ytre miljø. Den er imidlertid noe generell, og vil

av den grunn kunne overse faktiske risikomomenter ved det konkrete anlegget. En risikovurdering skal fungere som en gjennomgang av alle sider ved driften på anlegget, og gi mulighet til å avdekke elementer ved driften som gir risiko utover akseptabelt nivå. I lokalitetens risikovurdering står det listet opp under utslippsrelatert utstyr «Utslipp av ensilasje på bakken». En slik formulering gir ikke rom for å vurdere de konkrete operasjonene der ensilasje er involvert, og kan derfor vanskelig avdekke mulige tiltak for å senke sannsynlighet for hendelse eller evt. konsekvens av hendelse. Se anmerkning 1 og 2 for relatert tematikk.

Virksomheten har ikke gjennomført substitusjonsvurdering av kjemikaliene som brukes på anlegget. Fra sentralt hold har selskapet en rutine for substitusjon som refererer til at det skal vurderes å bytte ut prosess eller produkt. Selv om endring av prosesser som medfører fare for helse eller miljø er fordelaktig, gir det ikke anledning til å unnlate å substitusjonsvurdere produkter jf. produktkontrollloven § 3 a. Selskapets sentrale rutiner må endres for å unngå misforståelse på andre lokaliteter, og substitusjonsvurdering må gjennomføres for lokalitet Nordneset.

Avvik 3: Virksomheten mangler rutiner for å vurdere om det er behov for resipientundersøkelser.

Avvik fra internkontrollforskriften § 5, pkt. 7.

Kommentarer:

Utover kravet om miljøundersøkelser fastsatt i utslippstillatelsen har virksomheten et selvstendig krav om å vurdere om det er behov for resipientundersøkelser (f. eks ved endring i produksjonsintensitet eller ved ekstraordinære hendelser). Dette skal inkludere kriterier for hvilke endringer ved anlegget/ytre faktorer som kan gi en endret belastning i resipienten og dermed endre behovet for resipientundersøkelser. I dette tilfellet er utslippstillatelsens maksimalt tillatte fôrfôrbruk overskredet de siste fem årene. Det er derfor i større grad kritikkverdig at virksomheten ikke har vurdert å gjennomføre miljøundersøkelser på eget initiativ for å avdekke om belastningen er høyere enn hva resipienten tåler.

Avvik 4: Virksomheten mangler dokumenterte rutiner for tilstandskontroll og vedlikehold av utslippsrelatert utstyr.

Avvik fra internkontrollforskriften § 5, pkt. 7.

Kommentarer:

Virksomheten fikk en ny, dobbeltbunnet dieseltank høsten 2015, og det mangler planer for fremtidig tilstandskontroll av denne. En slik plan bør være satt i samråd med produsent/leverandør som kan informere om forventet levetid og evt. anbefalt vedlikehold opp mot dette. Her må også konkrete tilstandskriterier fastsettes, for å sikre at utstyret byttes ut før det svikter. Utslippsledningen er inspisert i forbindelse med nedlegging av en parallell ledning nummer to. Fylkesmannen fikk tilsendt faktura og Olex-kart som bekrefter dette.

Virksomheten har noe utslippsrelatert utstyr som etter eget utsagn er modent for utskiftning. Dette gjelder aggregatet, som etter bedriftens utsagn skal skiftes innen «kort tid», og fôringсанlegget. For sistnevnte er tid for utskiftning ikke fastsatt. Kriteriene for hvorvidt

tilstanden på utslippsrelatert utstyr er tilfredsstillende er ikke spesifisert utover «utslitt» eller «defekt». Fylkesmannen ber virksomheten gå gjennom sitt utstyr og vurdere om det er mulig å sette mer konkrete kriterier for når utskifting skal skje.

Anmerkning 1: Rutiner på tilstandskontroll ensilasjetank.

Referanse: Internkontrollforskriften § 5 pkt. 7.

Kommentar:

Virksomheten har en årlig tømning og rengjøring av ensilasjetanken. Dette gir en god mulighet til å foreta en kontroll av tankens tilstand. Fylkesmannen ber virksomheten om å implementere dette i sine rutiner.

Anmerkning 2: Rutiner for lagring av kjemikalier kan forbedres.

Referanse: Internkontrollforskriften § 5 pkt. 7.

Kommentar:

På tilsynet observerte Fylkesmannen at kjemikalier ble oppbevart noe spredt, og i rom med sluk i gulv. Kannene med kjemikalier stod oppå oppsamlingskar med rist, men det var plassert et stort antall kanner på hvert kar slik at sannsynligheten for uhell er unødvendig stor samt at det var en reell mulighet for at søl ville havne utenfor karene. Fylkesmannen skjønner det slik at virksomheten er i ferd med å endre plasseringen av kjemikalier fra der de står i dag. Vi ber om at rutineene oppdateres slik at kjemikaliene plasseres mest mulig samlet, og at muligheten for oppsamling ved eventuelle uhell er reell.

Anmerkning 3: Miljøsmål for lokaliteten er ikke lett å måle med tanke på oppnåelse.

Referanse: Internkontrollforskriften § 5 pkt. 7.

Kommentar:

Det fremgår at virksomheten har gjort et arbeid for å finne konkrete, tallfestede miljøsmål, men finner dette vanskelig. Selskapet har satt seg et mål om å utrede mulige alternativ til lut i vask av varmevekslere. Et slikt mål kan under tvil aksepteres dersom det forholder seg til en dato for konklusjon i utredningen, og det settes nye mål i neste omgang. Fylkesmannen ber virksomheten bruke risikovurderingen til å identifisere ett eller flere områder der forbedring vil ha størst mulig positiv miljøeffekt, og utvikle miljøsmål derfra. Miljøsmål som kan måles kan f. eks. være energiforbruk, fôrfaktor eller mengden kjemikalier som brukes på lokaliteten.

RISIKOKLASSE

Lokalitet Nordneset er ikke tidligere plassert i risikoklasse. Vi ønsker nå å benytte anledningen til å gjøre vedtak om dette da det vil lette vår oppfølging av anlegget senere.

Cermaq Norway AS sitt anlegg på lokalitet Nordneset plasseres i risikoklasse 3. Dette er gjort ut ifra føringer fra Miljødirektoratet, der alle anlegg i utgangspunktet skal plasseres i

risikoklasse 3. I følge disse føringene kan det vurderes å plassere et anlegg i risikoklasse 4, dersom dette dreier seg om et mindre anlegg i en resipienttype med god bæreevne og god miljøtilstand. Tilsvarende skal det gjøres vurderinger om å sette anlegg i høyere risikoklasser dersom utslippet er stort, og/eller resipienten anses som svak.

Risikoklasse har direkte konsekvens ved innkreving av gebyr for gjennomføring av tilsyn av inntil en dags varighet. Hvilken risikoklasse en virksomhet er plassert i har også en viss betydning for Fylkesmannens planlegging av tilsyn. For øvrig finnes det egne satser for gjennomføring av større revisjoner. Disse er basert på ressursbruk og er dermed uavhengig av plassering i risikoklasse.

GEBYR

Fylkesmannen er pålagt å kreve inn gebyr ved tilsyn i henhold til forskrift om begrensnig av forurensning (forurensningsforskriften) kapittel 39 gebyr til statskassen for arbeid med tillatelser og kontroll etter forurensningsloven. Gebyr for virksomheter med tillatelse fastsettes ut fra risikoklasse. Siden lokaliteten Nordneset er plassert i risikoklasse 3, skal virksomheten betale et kontrollgebyr på kr. 12 500,- jf. forurensningsforskriften § 39-6 om gebyr for kontroll av inntil en dags varighet i virksomheter med tillatelse. Kun unntaksvis kan gebyret reduseres eller ettergis helt (jf. § 39-10). Faktura med innbetalingsblankett ettersendes fra Miljødirektoratet. Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato.

SAKSOPPLYSNINGER OG KLAGEADGANG

Vi ber i første omgang om en redegjørelse for hvordan Cermaq Norway AS vil følge opp de avvikene og anmerkningene som er registrert. Dette skal være Fylkesmannen i hende senest **3.6.2016**. Vi gjør oppmerksom på at dersom vi finner det nødvendig kan det i vår videre oppfølging bli gitt pålegg om gjennomføring av tiltak.

Avgjørelse kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra det tidspunktet underretning om avgjørelsen er kommet fram til vedkommende part. En eventuell klage skal angi det vedtak som det klages over, og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal sendes til Fylkesmannen i Nordland, 8002 Bodø.

En eventuell klage fører ikke til at iverksettelsen av vedtaket utsettes. Fylkesmannen eller Miljødirektoratet kan etter anmodning, eller av eget tiltak beslutte at vedtaket ikke skal iverksettes før klagefristen er ute eller klagen er avgjort, jf. forvaltningsloven § 42. Avgjørelsen av spørsmålet om iverksettelse kan ikke påklages.

En eventuell klage på kontrollgebyr gis ikke oppsettende virkning. Gebyret må betales i henhold til ovenstående, og et eventuelt overskytende beløp vil refunderes fra Miljødirektoratet.

Det gis en frist på 14 dager fra dette brevet er mottatt til å kommentere tilsynsrapporten. Etter denne fristen vil rapporten anses som endelig.

Fylkesmannen vil for øvrig gjøre virksomheten oppmerksom på at en oversikt over forskrifter til forurensningsloven er lagt ut på internett under følgende adresse: www.miljodirektoratet.no under regelverk, se også eller www.regelhjelp.no for oversikt. Reglene om innkreving av gebyrer til statskassen for Fylkesmannens konsesjonsbehandling og kontroll finnes i denne oversikten under forurensningsforskriften. Papirversjon av forskriftene kan fås ved henvendelse til Fylkesmannen.

Med hilsen

Oddlaug Ellen Knutsen (e.f.)
seksjonsleder

Maria L. Seivåg
rådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi:
Mattilsynet
Arbeidstilsynet
Fiskeridirektoratet Region Nordland
Steigen kommune

postmottak@mattilsynet.no
post@arbeidstilsynet.no
postmottak@fiskeridir.no
postmottak@steigen.kommune.no